

Η σημασία της εορτής της Συνάξεως του Τιμίου Προδρόμου και Βαπτιστού Ιωάννου

[Ορθοδοξία](#) / [Αγιολογία](#)

[Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Δορμπαράκης](#)

«Παραλάβαμε εξ αρχής και με φωτισμό Θεού να εορτάζουμε την επομένη των αγίων Θεοφανείων τη Σύναξη του πανιέρου Προφήτου, Προδρόμου και Βαπτιστού, διότι διακόνησε το μυστήριο του θείου βαπτίσματος. Συντάσσεται η εορτή αυτή και με τις άλλες πανηγύρεις του αγίου Ιωάννου, ώστε να μην αφήσουμε στη σιωπή τίποτε από τα θαύματα εκείνου.»

Την ίδια ημέρα θυμόμαστε και τη μεταφορά της πάντιμης χειρός του αγίου Ιωάννου προς τη Βασιλίδα των πόλεων, που έγινε ως εξής: Στην πόλη Σεβαστή, στην οποία λέγεται ότι είχε θαφτεί το σώμα του Προδρόμου, έφτασε ο ευαγγελιστής Λουκάς, ο οποίος πήρε το δεξί χέρι του προφητικού εκείνου σώματος και το πήγε στην πόλη του την Αντιόχεια. Το χέρι του Προδρόμου επιτελούσε εκεί πάμπολλα θαύματα, μεταξύ των οποίων και το παρακάτω. Υπήρχε κάποιος δράκος, ένα τεράστιο ερπετό, που φώλιαζε στα όρια της πόλεως, το οποίο οι κάτοικοί της και οι ειδωλολάτρες το τιμούσαν με ετήσια θυσία. Όταν ήλθε ο καιρός, κληρώθηκε

κάποιος από τους χριστιανούς να προσφέρει στο θηρίο το μικρό του κορίτσι. Διότι ο δράκος αυτός έβγαινε έρποντας έξω από τη φωλιά του, παρουσιάζοντας ένα ανέλπисто θέαμα, και με το τεράστιο ανοιχτό στόμα του δεχόταν το θύμα και το κατασπάρασσε με τα δόντια του. Για τον λόγο αυτό ο πατέρας της κόρης εκλιπαρούσε με στεναγμούς τον Θεό και τον Πρόδρομο να απαλλάξει την κόρη του από τον πικρό θάνατο. Οπότε σοφίζεται το εξής: Ζητάει να προσκυνήσει το άγιο χέρι του Προδρόμου. Και την ώρα που το ασπαζόταν, κρυφά κόβει με τα δόντια του τον αντίχειρα από τα δάκτυλα και βγαίνει από τον ναό έχοντας πετύχει τον σκοπό του. Λοιπόν, όταν έφτασε η ημέρα της θυσίας και παρευρισκόταν ο λαός για να δει το θέαμα, προσέρχεται ο πατέρας φέρνοντας την κόρη του. Πλησίασε το φοβερό ερπετό, κι όταν το είδε να χάσκει και να ζητά το θύμα του, εξακόντισε μέσα στον φάρυγγά του το ιερό δάκτυλο, γεγονός που επέφερε αμέσως τον θάνατο του ερπετού. Όταν έγιναν αυτά, ο μεν πατέρας επέστρεψε με ζωντανή την κόρη του, διηγούμενος την παράδοση λύτρωσή της, το δε πλήθος του λαού με έκπληξη για το μεγάλο θαύμα ανέπεμπε ευχαριστίες στον Θεό και τον Πρόδρομο, ενώ έκτισε και μέγιστο ναό προς τιμήν του Προδρόμου. Λέγεται δε, ότι κατά την εορτή της Υψώσεως του τιμίου Σταυρού ανυψώνεται αυτό το τίμιο χέρι από τον αρχιερέα, ενώ κατά την ανύψωση άλλοτε εκτείνεται και άλλοτε συστέλλεται. Κι όταν εκτείνεται σημαίνει ότι θα υπάρχει ευφορία καρπών, ενώ όταν συστέλλεται, θα υπάρχει αφορία και φτώχεια. Γι' αυτό και πολλοί από τους κατά καιρούς βασιλείς επιθύμησαν να κατάσχουν το ιερό χέρι του Προδρόμου, κατεξοχήν δε ο Κωνσταντίνος και ο Ρωμανός από τους Πορφυρογέννητους. Λοιπόν, και ενώ αυτοί βασίλευαν, κάποιος διάκονος της Εκκλησίας των Αντιοχέων, που ονομαζόταν Ιώβ, ζήτησε και πήρε μαζί του το τίμιο χέρι του Προδρόμου, την ώρα της επιλύχνιας ακολουθίας, κατά την οποία υπάρχει συνήθεια, όπως έχει παραδοθεί στους χριστιανούς, να τελούν τον αγιασμό. Το ιερό χέρι του μεγάλου προφήτη ο φιλόχριστος βασιλιάς το κατασπάστηκε με πόθο και το απέθεσε στα ανάκτορα. Τελείται δε η σύναξη αυτού στο Φοράκιο».

«Ο άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος», φορητή εικόνα, μέσα 18ου αιώνα, Ιερά Μονή Χιλανδαρίου Αγίου Όρους.

Η σύναξη του αγίου Ιωάννου Προδρόμου δίνει αφορμή στην υμνολογία της Εκκλησίας μας να προβάλλει τη φοβερά μεγάλη προσωπικότητά του με τις πολυποίκιλες αρετές του. Και εν πρώτοις οι ύμνοι σημειώνουν ότι ο μακαρισμός του αγίου Ιωάννη από την Εκκλησία συνιστά δοξολογία του ίδιου του Ιησού

Χριστού. «Πανεύφημε Πρόδρομε Χριστού...σε ευσεβώς μακαρίζοντες, Χριστόν δοξάζομεν». Διότι βεβαίως αν ο άγιος Ιωάννης είναι τόσο μεγάλος στο εκκλησιαστικό στερέωμα, είναι γιατί σχετίστηκε με τον Κύριο, ως προφήτης και πρόδρομός Του, ως βαπτιστής και μάρτυράς Του. Από τον Κύριο πήρε το όποιο φως και την όποια αξία του ο Ιωάννης, με πλήρη επίγνωσή του ως προς αυτό. Γι' αυτό και είναι ο λύχνος που φανέρωσε το απαύγασμα της δόξας του Πατέρα, τον Ιησού Χριστό. «Σαν λυχνάρι φανέρωσες σε όλους τη λάμψη της δόξας του Πατέρα, που φάνηκε με σώμα». Και γι' αυτό επίσης η κύρια αρετή του ήταν η αρετή της ταπείνωσης, η προϋπόθεση για την ύπαρξη της χάρης του Θεού στον άνθρωπο. Μπροστά στον Χριστό νιώθει την απέραντη μηδαμινότητά του: «Ουκ ειμί ικανός, ίνα κύψας λύσαι τον ιμάντα των υποδημάτων Αυτού». «Εγώ έχω χρεία του υπό σου βαπτισμού και συ έρχη προς με;».

Ο τονισμός του προφητικού και προδρομικού στοιχείου στον άγιο Ιωάννη αποτελεί τον πυρήνα της ποίησης των αγίων υμνογράφων του. Ο άγιος Ιωάννης στέλνεται από τον Θεό, προκειμένου να ετοιμάσει το έδαφος της παρουσίας του Χριστού. «Όταν είδε ο Πρόδρομος τον φωτισμό μας που φώτισε κάθε άνθρωπο, τον Ιησού Χριστό, τον δείχνει και λέγει στους λαούς: να αυτός που λυτρώνει τον Ισραήλ, αυτός που μας ελευθερώνει από την φθορά». «Προετοίμασες τους δρόμους του Κυρίου, καθώς βάδισες πριν από Αυτόν, προφήτα». Το απλωμένο χέρι μάλιστα του αγίου Προδρόμου και το δάκτυλο με το οποίο υπέδειξε τον Κύριο στους μαθητές του στον ποταμό Ιορδάνη, γίνονται τα κεντρικά αντικείμενα, τα οποία χρησιμοποιεί ο υμνογράφος ήδη από την παραμονή της εορτής των Θεοφανείων, στο δοξαστικό των ιδιομέλων της Θ' ώρας, για να καταδείξει ακριβώς ότι είναι ο Πρόδρομος Κυρίου. Η ποίηση εδώ «απογειώνεται» και φθάνει σε δυσθεώρητα ύψη λυρισμού: «την χείρα σου την αψαμένην την ακήρατον κορυφήν του Δεσπότου, μεθ' ης και δακτύλω αυτόν ημίν καθυπέδειξας, έπαρον υπέρ ημών, Βαπτιστά, ως παρρησίαν έχων πολλήν» (Το χέρι σου που άγγιξε την πανάχραντη κορυφή του Δεσπότου, και με το δάκτυλο του οποίου χεριού μάς Τον υπέδειξες, σήκωσε ψηλά για χάρη μας, Βαπτιστά, επειδή έχεις πολλή παρρησία ενώπιόν Του).

Το προδρομικό στοιχείο του αγίου είχε ξεκινήσει όμως από πολύ νωρίς. Ο άγιος Πρόδρομος δεν δακτυλοδεικτούσε τον Χριστό μόνον στην έρημο ή την ώρα του βαπτίσματος. Είχε «αναγνωρίσει» τη μεσσιανικότητά Του και την είχε μηνύσει ήδη εκ κοιλίας μητρός του. Η ώρα της επίσκεψης της Παναγίας Μητέρας του Κυρίου μας στην ξαδέλφη της Ελισάβετ μετά τον ευαγγελισμό της, τότε που σκίρτησε ο κυφορούμενος Ιωάννης στην κοιλιά της εγκυμονούσας γερόντισσας μητέρας του, ήταν η απαρχή της προδρομικής αποστολής του. Ο άγιος υμνογράφος το σημειώνει πολλαπλώς: «Έγινες πλήρης από το πανάγιο Πνεύμα, όταν βρισκόσουν ακόμη μέσα στην κοιλιά της μητέρας σου, και μήνυσες χαίροντας με τερπνό

σκίρτημα τον καρπό της Παρθενίας, τον Ιησού Χριστό, και Τον προσκύνησες, προφήτη πανσεβάσμιε». Κι ακόμη περισσότερο: προετοίμασε, κατά τον υμνογράφο, τον ερχομό του Χριστού και στον Άδη, όταν βρέθηκε εκεί τριήμερος Εκείνος μετά την εκπνοή Του από τη σταυρική Του θυσία. «Με χαρά ευαγγελίστηκες και στους ευρισκομένους στον Άδη τον Θεό που φανερώθηκε ως άνθρωπος».

Οι ύμνοι της Εκκλησίας μας δεν μπορούν να μην αναφερθούν εκτενώς και στο θεοπτικό στοιχείο της ζωής του αγίου. Με την προϋπόθεση της καθαρής και ισάγγελης πολιτείας του («σκεύος καθαρότητος ανεδείχθης», «υπερφυούς αρετής λαμπηδόσιν ηγλαϊσμένος», «άγγελος τον ισάγγελον ευηγγελίσαστο Ζαχαρία τω σεπτώ») – κανείς απροϋπόθετα δεν μπορεί να γίνει θεόπτης – ο Θεός τού έδωσε τη χάρη της διανοίξεως των πνευματικών οφθαλμών του, προκειμένου να δει τη δόξα του τριαδικού Θεού, κατά την ώρα της Βαπτίσεως του Κυρίου. «Με τη χάρη του Θεού είδες σοφέ Ιωάννη Πρόδρομε, την άρρητη δόξα του Πατέρα, τον Υιό μέσα στο νερό. Και το Πνεύμα είδες, που απήλθε ως περιστέρι, και που καθαρίζει και φωτίζει τα πέρατα. Γι' αυτό σε δοξολογούμε ως μύστη της Τριάδος και τιμάμε το θείο πανηγύρι σου». Κι είναι τούτο μία αλήθεια που πρέπει να τονίζεται: η όραση της Θεοφάνειας από τον άγιο Πρόδρομο δεν ήταν όραση και από τους άλλους που παρευρίσκονταν στον Ιορδάνη ποταμό. Ο Ιωάννης μόνον, όπως βεβαίως και οι παρευρισκόμενοι άγγελοι, άκουσε τη φωνή του Θεού Πατέρα και είδε το άγιον Πνεύμα με τη μορφή περιστεριού να ίπταται υπεράνω του βαπτιζόμενου Χριστού. «Αυτόν που οι προφήτες με πολλούς τρόπους είδαν και με αινιγματικό τρόπο προεκήρυξαν, αυτόν αξιώθηκες να βαπτίσεις στον Ιορδάνη. Κι άκουσες την πατρική φωνή από τον ουρανό, που έδινε μαρτυρία για την υιότητα του Χριστού. Και το Πνεύμα είδες με τη μορφή του περιστεριού, που έφερνε τη φωνή πάνω στον βαπτιζόμενο».

Οι υμνογράφοι, είπαμε, παίρνουν αφορμή να δουν και άλλες πλευρές του αγίου Ιωάννου: να θυμηθούν ότι ο Κύριος τον επαίνεσε περισσότερο από όλους τους προφήτες και τους άλλους ανθρώπους («Προφήτην σε προέφησε των Προφητών υπέρτερον, εν γεννητοίς ο Δεσπότης γυναικών μείζονα πάντων»), ότι υπήρξε μέγας αγωνιστής υπέρ της αληθείας, τόσο που έδωσε και τη ζωή του γι' αυτήν με τον μαρτυρικό του θάνατο («ως αρνίον άκακον ιερουργούμενος προσηνέχθης θυσία»), ότι υπήρξε ο μεσίτης της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης («Προφητών σε σφραγίδα γινώσκομεν, ως τη Παλαιά και Καινή μεσιτεύσαντα»). Και βεβαίως ότι το κήρυγμά του ήταν εκείνο που αποτελεί τον δρόμο της σωτηρίας όλων μας: η μετάνοια. «Με κόσμημα τη σοφία του Θεού, ήλθες να κηρύξεις τον Χριστό. Διότι έγινες η φωνή αυτού που βοά στην έρημο δυνατά: μετανοείτε». «Τώρα που μας εποπτεύεις από ψηλά, μακάριε, από τη Βασιλεία του Θεού που βρίσκεσαι, σε παρακαλούμε με τις μεσιτείες σου να μας διαφυλάσσεις έτσι, ώστε να

ακολουθούμε αυτό το θείο κήρυγμά σου και να μένουμε σταθεροί στις ένθεες διδαχές σου και στα σωτήρια δόγματά σου».

pgdorbas.blogspot.com

MISSING_ARG_ACCESS_TOKEN